

HRVATSKI *glasnik*

Godina XXX, broj 49

10. prosinca 2020.

cijena 200 Ft

FOTO: BRANKA PAVIĆ BLAZETIN

Sveti Nikola u pečuškom Hrvatskom vrtiću

15. stranica

Vrijeme došašća u santovačkoj župi

6. stranica

Hrvatski kalendar 2021

8. – 9. stranica

Vrijedni lukoviški Hrvati

12. stranica

Uzde slobode

„Autocenzura je poput otopljenog snijega koji prodire pod čovjekov ovratnik“, izjavio je slavni mađarski pisac Péter Eszterházy 9. travnja 2011. godine u jednom intervjuu za Der Standard. Što je, zapravo, autocenzura? Kako definirati ili opisati ovu, rekla bih, „nuspojavu“ novinarstva? Naravno, ukoliko ona uopće postoji. Možda je autocenzura kada me profesionalno uvjerenje navodi da nešto učinim, napišem ili izgovorim, ali radim nešto potpuno suprotno? Kada osjećam svoje granice koje je postavilo društvo i proaktivno ih se pridržavam ili kada ne radim nešto što moje uvjerenje nalaže. Neki tvrde da ju je teško razlučiti od samokontrole. Prema nekim definicijama, autozenzura se smatra popratnim fenomenom formalne cenzure ili kulturnim nasljedstvom diktatorske prošlosti, koja cvjeta i u demokratskim uvjetima. Čitam kako je jedan novinar nedavno izjavio kako su u mađarskim medijima „duge uzde“. Prema tome, novinarska sloboda je samo onoliko koliko dopuštaju uzde? Drugim riječima, na suženom terenu dopušteno je sve, ali to ovisi o savitljivosti, duljini uzda i namjeri ruku koje ih drže. Jedna od najčešćih oblika novinarske autocenzure je šutnja i prikrivanje činjenica. Budući da nikada nije bilo točno određeno što se može priopćiti, a što je diskutabilno, najsigurnije je rješenje ne zadirati u osjetljiva pitanja. Uobičajena vrsta je i „pakiranje“, tumačenje iznesenih osjetljivijih stavova i kritika na prihvatljiv način, primjena eufemizama. Drugi, složeniji oblik novinarske tehnike je umjetnost kodiranog pisanja, kod koje se, naravno, pretpostavlja da postoji čitateljska publika koja će shvatiti ili dekodirati napisano, čitajući između redova. Ali to zbog sofisticiranijeg smisla i načina pisanja može dovesti i do nesporazuma. Naročit oblik autocenzure je upućivanje na napise u drugim medijima. Taj je način pisanja bio popularan i u vrijeme hladnog rata. Često se događa da se novinar suzdržava od bilo kakve rezolucije i samo navodi činjenice, ostavljajući čitatelju mogućnost donošenja odgovarajućih zaključaka. Po mrežnom izdanju Hrvatske enciklopedije autocenzura je cenzuriranje samoga sebe; javno djelovanje (npr. novinara, književnika) pri kojem se po vlastitoj volji izbjegavaju teme koje bi mogle biti nepoćudne vlasti, iako sama vlast ne provodi cenzuru.

Kristina

Glasnikov tjedan

Neki dnevnik su duži, a neki kraći, dok se neki i dalje moraju voditi. Danas, dok pišem ove retke, moj dnevnik traje već dvadeset i sedam dana. Ali sam „slobodna“ od dvadeset i petog dana. Doduše, nitko mi nije ni odredio ništa, bila sam u samoizolaciji. Nisam ni mogla drugačije, jer borba s koronom nije laka. U mom kućanstvu svi smo se zarazili. Dvoje nas s jakim simptomima. Ako vas počne boljeti glava, to je zabrinjavajuće. A ako vas ona boli stalno i imate povišenu temperaturu razlog je to da nazovete liječnika opće prakse.

Ne ponovilo se. Doba koronavirusa koje još uvijek traje iz dana u dan pronalazi nove žrtve. Kako se boriti s tim malim, ali opasnim virusom? Oni koji su ga preboljeli vjerojatno, kao i ja, imaju svoj dnevnik korone.

žite glavom natrag dok vam iz vozila uzimaju bris. Drugi dan pogledom u sustav doznajete da ste pozitivni. I čekate poziv, koji ne dolazi. Nakon desetog dana od dana uzimanja brisa, kućna liječnica zaključujući kako nemate simptome, putem telefonskog razgovora prekida vašu dobrovoljnu izolaciju. Drugi dan nakon toga nazovu vas službeni organi i pitaju za zdravlje, ispričavaju se što niste dobili nikakve odluke o karanteni i ostalo, jer je sustav preopterećen. Nakon trinaest dana temperature, glavobolje, slabosti i one-moćalosti, dvadesetog dana zaključujete kako ste za nekoliko kilograma ljepši, dok

su vam lice zabrazdile dvije nove vidljive brazde. Sami ste smirli koronavirus uzimajući svaki četvrti sat kroz trinaest dana lijekove za snižavanje temperature i glavobolju, vitamin C, vitamin D, Aspirin, Algopirin i druge „pirine“. Samo „pirini“ dolaze u obzir u borbi sa simptomima koronavirusa.

I ogromna količina tekućine, uz citruse za koje nemate volje. Kako dalje? Rekli su mi da sačuvam nalaz koji sljedeća četiri mjeseca dokazuje da sam bila na testiranju i da sam bila pozitivna na COVID-19. Zbog toga, ako opet budemo imali slične simptome, koji mogu biti i gripa, ali i bilo što drugo, da se zna da nije koronavirus. Dobro smo prošli, moglo je biti i gore, jer kako pišu brojni portali u bolnicama je stanje kaotično, veliki broj oboljelih i dnevna borba s koronavirusom traje, a on ne posustaje. Čuvajmo se zajedno. Pomognite svojim susjedima i prijateljima. Svima kojima je pomoć potrebna. Nemojte ih ostaviti same u borbi s koronavirusom.

Branka Pavić Blažetin

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

HRVATSKI glasnik

Hrvatski general-bojnik Denis Tretinjak na čelu Multinacionalnog divizijskog zapovjedništva u Stolnom Biogradu

Od 15. kolovoza 2020. petnaest pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske boravi u Stolnom Biogradu kao osoblje Multinacionalnog divizijskog zapovjedništva-Centar. Riječ je o zapovjedništvu za Srednju Europu koje se bazira na regionalnoj suradnji zemalja s namjerom da postane sastavnim dijelom strukture NATO snaga. Osnivači zapovjedništva su Hrvatska i Mađarska. Mađarski ministar obrane Tibor Benkő lani je najavio da će sjedište zapovjedništva biti u Stolnom Biogradu. Od 1. kolovoza ove godine na čelu Multinacionalnog divizijskog zapovjedništva za Srednju Europu je general-bojnik Denis Tretinjak.

U sklopu dvodnevnog neformalnog sastanka ministara obrane članica država Europske unije održanog u Zagrebu 5. ožujka 2020. tadašnji potpredsjednik Hrvatske Vlade i ministar obrane RH Damir Krstičević i ministar obrane Mađarske Tibor Benkő potpisali su Memorandum o osnivanju Multinacionalnog divizijskog zapovjedništva za Srednju Europu. Riječ je o međunarodnom vojnom zapovjedništvu koje se bazira na regionalnoj suradnji, a osnovano je s namjerom da postane sastavnim dijelom strukture NATO snaga. Kroz multinacionalnu suradnju implementirat će se dio ciljeva sposobnosti Sjevernoatlantskog saveza, što će doprinijeti jačanju gospodarske suradnje

FOTO: KRISTINA GOHER

Pripadnici Oružanih snaga Republike Hrvatske u društvu članova hrvatske diplomatske misije u Mađarskoj na čelu s veleposlanikom Mladenom Andrićem i velečasnim Vjenceslavom Totom u Stolnom Biogradu

jem je sudjelovalo i hrvatsko osoblje dodijeljeno Multinacionalnom divizijskom zapovjedništvu-Centar (MND-C). Za hrvatsku delegaciju tom je prilikom organiziran obilazak privremenih objekata Zapovjedništva u vojarni „Alba Regija“, kako bi se upoznali s uvjetima rada. Domaćini su svojim hrvatskim gostima predstavili uvjete života i rada za njihova budućeg boravka. Tijekom stručnih prezentacija sudionici su proanalizirali raspored zadataka oko osnutka sjedišta MND-C, kao i prioritete u narednom razdoblju.

Potom je hrvatskog generala-bojnika Denisa Tretinjaka 10. kolovoza u okviru radnog sastanka u Budimpešti primio zapovjednik mađarskih oružanih snaga Ferenc Korom. Na sastanku je između ostalog bilo riječi o zadacima s kojima se suočava MND-C i određivanju okvira suradnje.

Kako je za MCC izjavio general-bojnik Denis Tretinjak, glavna namjera je da Zapovjedništvo koje se temelji na regionalnoj suradnji zemalja središnje Europe po-

stane sastavnim dijelom strukture NATO snaga (što su Hrvatska i Mađarska službeno zazatražile od NATO-a u travnju prošle godine). „Naime, u strukturi snaga središnjeg dijela Europe ne postoji nijedno zapovjedništvo, NATO zapovjedništva su raspoređena po rubnim dijelovima Europe. Mađarska je pokrenula inicijativu osnutka jednog takvog zapovjedništva. Inicijalno su pozvane Hrvatska, Slovenija i Slovačka, međutim jedino smo mi dobili vojnu i političku odluku da se priključimo. Nadamo se da ćemo punu operativnu sposobnost dostići tijekom 2022. godine“, rekao nam je general-bojnik Tretinjak.

General-bojnik Denis Tretinjak donedavno je bio načelnik Uprave za planiranje Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske te prethodno do kraja lipnja 2018. godine zapovjednik Gardijske oklopno-mehanizirane brigade. Nedavno je iz čina brigadnog generala promaknut u čin generala-bojnika.

Kristina Goher

General-bojnik Denis Tretinjak

dviju država, posebno u području obrambene industrije. Zapovjedništvo će se ubuduće moći koristiti i za potrebe operacija i misija Europske unije.

Kako donosi portal Obris.org (Obrana i sigurnost) od 29. do 1. srpnja 2020. u Stolnom Biogradu održan je 6. sastanak mađarsko-hrvatske radne skupine, na ko-

Ministar Tomislav Čorić u jednodnevnom posjetu Mađarskoj

Ministar gospodarstva i održivog razvoja Republike Hrvatske Tomislav Čorić 20. studenog 2020. boravio je u jednodnevnom posjetu Mađarskoj. Tijekom boravka u Budimpešti razgovarao je s ministrom vanjskih poslova i trgovine Mađarske Péterom Szijjártom i predstavnicima MOL-a.

Ministar gospodarstva i održivog razvoja Tomislav Čorić susreo se sa svojim mađarskim kolegom, ministrom vanjskih poslova i trgovine Mađarske Péterom Szijjártom. Dvojica ministara razgovarala su o energetske suradnji dviju država, osobito u kontekstu skorog početka rada LNG terminala na otoku Krku. Ministar Čorić izvijestio je ministra Szijjártu o planiranom početku rada LNG terminala 1. siječnja 2021. godine, a nakon uspjeha u punom zakupu kapaciteta terminala u nadolazećem periodu, u čemu su sudjelovale i mađarske kompanije. Dvojica ministara složila su se da je početak rada LNG terminala bitan iskorak prema osiguranju dodatnih nabavnih pravaca plina za obje države te prema njihovoj energetske neovisnosti. Rad LNG terminala doprinosi je i energetske neovisnosti Europske unije u cjelini, čemu u prilog govori i činjenica da je Europska komisija za njegovu realizaciju Hrvatskoj dodijelila bespovratna sredstva od 101,4 milijuna eura. U nastavku boravka u mađarskom glavnom gradu, ministar Čorić se, u pratnji predstavnika Lazarda, Vladinog financijskog savjetnika, susreo i s glavnim izvršnim direktorom MOL Grupe Józsefom Molnárom. S njime je ministar Čorić razgovarao o okviru mogućeg otkupa dionica koje MOL drži u INA-i, a u nastavku razgovora održanih u lipnju u Zagrebu i slijedom završetka procesa dubinskog pregleda.

Ministar Tomislav Čorić i ministar Péter Szijjártó

Podsjetimo, Ina je krajem rujna isplatila dividendu od 62,27 kuna po dionici prema svim dioničarima, osim dva najveća, koji su se složili da se njihov dio dividende isplati do 15. siječnja 2021. godine kako bi podržali novčani tok kompanije. Prošle godine Ina je ostvarila dobit u iznosu od 655,57 milijuna kuna. Dioničari su na skupštini u kolovozu odlučili da se najveći dio ili 622,7 milijuna kuna isplati za dividendu, koja bi iznosila 62,27 kuna po dionici, koja će dioničarima biti isplaćena u novcu najkasnije do 25. rujna ove godine. U zakonske će se rezerve rasporediti 32,8 milijuna kuna, a u zadržanu dobit 92,6 tisuća kuna. S obzirom na iznos dividende od 62,27 kuna po dionici, neslužbeni izračun pokazuje da će mađarskom MOL-u, koji drži nešto više od 4,9 milijuna dionica Ine ili 49,1 posto dionica, iz prošlogodišnje Inine dobiti za dividendu biti isplaćeno 305,6 milijuna kuna, a Republici Hrvatskoj, koja u Ini ima 4,48 milijuna dionica ili 44,8 posto, isplatit će se 279,2 milijun kuna.

Kristina Goher

150 godina Visoke škole „József Eötvös“

Baja je multietnički grad u južnoj Mađarskoj te gospodarsko, kulturno i obrazovno središte regije u kojem se nalazi Visoka škola „József Eötvös“, jedna od najstarijih gradskih institucija koja ove godine slavi 150 godina postojanja, igrajući ključnu ulogu u kulturnom, obrazovnom i znanstvenom životu grada. Da podsjetimo, Učiteljski institut osnovan je 17. listopada 1870. na prijedlog ministra kulture Józsefa Eötvösa. Godine 1959. postaje visokoškolskom ustanovom, a 1976. godine dobiva status fakulteta i od 1984. nosi ime Józsefa Eötvösa. Svoje studente osposobljava za zvanja učitelja, odgojitelja u vrtiću, njegovatelja novorođenčadi i male djece, ekonomista i menadžera. Podsjetimo da na Visokoj školi u sklopu Instituta za narodnosne (manjinske) i strane jezike, čiji je voditelj dr. sc. Živko Gorjanac, djeluje Odjel za hrvatski jezik. Kako je već spomenuto, Visoka škola u Baji slavi 150. godišnjicu postojanja koja je 17. listopada 2020. obilježena svečanim programom. Na svečanosti su pjesmom i recitacijom na hrvatskom jeziku sudjelovali i hrvatski studenti.

Morana Plavac

Inicijativa za podizanje spomenika biskupu Ivanu Antunoviću, preporoditelju bačkih Hrvata u Baji i Kalači

Nakon nedavnog otkrivanja spomenika biskupu Ivanu Antunoviću u Subotici pokrenuta je inicijativa za podizanje spomenika preporoditelju bačkih Hrvata u Baji i Kalači.

Na inicijativu predsjednika Hrvatske državne samouprave Ivana Gugana 19. studenog u Kulturnom centru bačkih Hrvata u Baji održan je radni sastanak s predstavnicima bačkih Hrvata. Pored predsjednika Hrvatske državne samouprave sudjelovali su predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac, zamjenica predsjednika HDS-a Angela Šokac, predsjednica Hrvatske samouprave grada Kalače Marija Ivó i ravnatelj Kulturnog centra bačkih Hrvata Mladen Filaković.

Kako je istaknuo predsjednik Gugaan, prilikom nedavnog otkrivanja i posvećenja spomenika biskupu Ivanu Antunoviću u Subotici razgovarao je s hrvatskim ministrom europskih i vanjskih poslova Gordanom Grličem Radmanom, koji je rekao kako je Baja već odavno trebala dobiti takav spomenik, što je svojedobno predlagao, ali tada nije ostvareno.

„Mi smo se već u Subotici dogovorili s Josom Ostrogoncem i Angelom Šokac Marković da ćemo pokrenuti inicijativu da se i u Baji postavi spomenik biskupu Antunoviću. Naravno, uključili smo u to i Hrvatsku samoupravu grada Kalače, jer svima je dobro poznato kako je on svojim životom i radom bio vezan za Kalaču. Međutim, pošto je Baja središte bačkih Hrvata u Mađarskoj, pomislili smo da bi bila prikladnije mjesto za podizanje spomenika“, rekao je među ostalim predsjednik Gugaan.

Tako je inicirana konzultacija u Baji na kojoj je donesena odluka o pokretanju projekta podizanja spomenika. Uputit će se zahtjev ministru europskih i vanjskih poslova Gordanu Grliču Radmanu, odnosno zatražiti pomoć Republike Hrvatske, dok bi se drugi dio sredstava trebao pribaviti od mađarske vlade te kroz donacije ovdašnjih ljudi i bačkih hrvatskih samouprava.

Predsjednica Hrvatske samouprave Marija Ivó navela je kako su pokušali pronaći grob biskupa Antunovića na kalačkom groblju, ali je on tijekom šezdesetih godina prošlog stoljeća nestao. Iako su ga locirali, nadgrobni spomenik više nema, a kasnije je bilo i ukopa, pa bi ga bilo teško rekonstruirati. Ipak, nisu odustali od daljnjeg istraživanja u župnim arhivima. Stoga je na bajsom sastanku dogovoreno kako bi se Antunovićev spomenik podigao i u Kalači, možda na aleji kalačkih biskupa u središtu grada. Tako bi projekt uključivao dva spomenika.

Nakon pokretanja inicijative uslijedit će konzultacije s kalačkim gradonačelnikom i nadbiskupom, bajsom gradonačelnikom, ministrom europskih i vanjskih poslova RH i Hrvatskom biskupskom konferencijom, te će se pokušati realizirati zamišljeni projekt.

Prilikom boravka u Subotici čelnici su doznali kako je tamošnja hrvatska zajednica provela temeljito planiranje te je objav-

Radni sastanak u Kulturnom centru bačkih Hrvata u Baji

ljen natječaj na kojem je izabrana ponuda za izvođenje spomenika biskupu Antunoviću. Stručnjaci i predstavnici hrvatske zajednice odlučili su se za dva nacrtu koja je izradio hrvatski akademski kipar Branimir Pešorda iz Zagreba. Od dva istovrijedna rada oni su odabrali sjedeći kip Ivana Antunovića. Zamisao je da se stupi u kontakt s autorom u vezi drugog prijedloga, stojičeg kipa Ivana Antunovića. Ukoliko se ta zamisao ostvari, zamišljeni jednakovrijedni projekt mogao bi se možda povoljnije ostvariti i u financijskom smislu, rekao je uz ostalo predsjednik Gugaan.

Naglasio je kako su planovi vrlo ambiciozni, no ako se uspije u nakanama manji kip otkrio bi se u Kalači povodom Spomen-dana biskupa Ivana Antunovića, na njegov rođendan 19. lipnja 2021. godine, dok bi se otkrivanje u Baji, u parku župne crkve svetog Antuna Padovanskog dogodilo u kolovozu iste godine, prilikom održavanja Dužijance koju će izvesti gosti iz Subotice. Čin otkrivanja i posvećenja kipa u spomen biskupu Antunoviću uvećao bi proslavu Dužijance, tradicionalne žetvene priredbe bunjevačkih Hrvata.

„Dogovorili smo da ćemo zajednički poraditi na tome da se kip postavi u Baji i Kalači. Hrvatskoj samoupravi bi bilo vrlo drago da biskup Antunović dobije kip na javnom prostoru i u Kalači, jer mu ni grob nije sačuvan. Nažalost, mjesto njegova groba otkrili smo tek približno, jer je negdje šezdesetih godina njegov nadgrobni spomenik izgubljen. Spomen ploča postavljena prije desetak godina u predvorju nadbiskupijske riznice, nekadašnje kanoničke kurije u kojoj je živio i radio Ivan Antunović ne može se vidjeti, jer je zgrada zbog preseljenja riznice zatvorena. Stoga bi bilo dobro da se premjesti na pročelje zgrade ili da joj se nađe neko drugo mjesto, a rješenje bi predstavljalo i podizanje kipa negdje u gradu, ili možda u okruženju nadbiskupije“, rekla nam je Marija Ivó nakon sastanka u Baji.

Stipan Balatinac

Vrijeme došašća u santovačkoj župi

Paljenje prve adventske svijeće na zajedničkoj dvojezičnoj misi

Zakoračili smo u vrijeme došašća, vrijeme iščekivanja i pripreve za Božić. Poštujući uvedene mjere za suzbijanje koronavirusa šezdesetak hrvatskih i mađarskih vjernika u maskama okupilo se prve nedjelje došašća, 29. studenog, u župnoj crkvi uznesenja Blažene Djevice Marije u Santovu. Na zajedničkoj dvojezičnoj misi hrvatskih i mađarskih vjernika, koje se privremeno služe od 15. studenog, upaljena je prva svijeća na adventskom vijencu. Prvi dio mise ovoga tjedna služen je na mađarskom, a drugi dio na hrvatskom jeziku, uz dvojezično čitanje evanđelja. Misno slavlje koje je služio santovački župnik, velečasni Imre Polyák započelo je dvojezičnim pjevanjem tradicionalne adventske pjesme „Vi nebesa, rosite.“, a završe-

nom nedjeljnom rasporedu, to jest odvojeno. Hrvatske mise počinju u 11 sati i 15 minuta. Nažalost, zbog epidemiološke situacije nije održano tradicionalno svečano paljenje prve svijeće na adventskom vijencu koje se u organizaciji mjesne samouprave već desetak godina priređuje na središnjem seoskom trgu.

Stipan Balatinac

no anđeoskim navještenjem, pjesmom „Anđeo Gospodnji“. Kao i svake nedjelje, misa se od 11 sati mogla pratiti uživo i na Facebook profilu Marijanskog svetišta na santovačkoj Vodici (www.facebook.com/vodica.mariakert). Kako nas je izvijestio župnik Imre Polyák, zbog epidemije koronavirusa ove se godine neće održati tradicionalna i popularna trodnevna duhovna priprava za Božić. Mise će se na Božić služiti prema uobičaje-

Ispravak o krivom navodu autora napisa „Druženje Kaćmaraca i misno slavlje“

Ispričavam se autorici napisa i čitateljima našeg tjednika zbog nehотиčne i nenamjerne pogreške u 46. broju Hrvatskog glasnika zbog krivog navoda autora u tekstu pod naslovom „Druženje Kaćmaraca i misno slavlje“. Naime, autorica spomenutog napisa nije Anica Matoš kako sam naveo, već predsjednica Hrvatske samouprave Kaćmara Teza Vujkov Balazić, koja nas redovito informira, povremeno šalje dopise te fotografije o kaćmarskim događanjima.

Stipan Balatinac

BAJA

U bajske crkvi svetog Antuna Padovanskog, nekadašnjoj franjevačkoj crkvi, 28. studenog započela je četverotjedna adventska duhovna vježba za Božić. Prvog tjedna održana je dvojezična, hrvatsko-mađarska duhovna priprava za hrvatsku zajednicu. Pošto župa zbog epidemiološke situacije ne može ugostiti redovitog misnika iz Subotice, misno slavlje predvodio je bajski župnik vlč. Matthias Schindler, s kojim je suslužio vlč. Dávid Csorba, održavši prigodnu propovijed na mađarskom jeziku. Misa je uljepšana čitanjima i crkvenim pjesmama na hrvatskom jeziku. Poslanicu apostola Pavla i molitvu vjernika na hrvatskom je jeziku pročitao Živko Gorjanac. Kako je uz ostalo navijestio župnik Matthias Schindler, narednih tjedana, subotom u isto vrijeme prije mise održat će se duhovne vježbe na mađarskom jeziku, pri čemu je vjernicima omogućena ispovijed. U vrijeme došašća svako jutro s početkom u 7 sati služiti će se mise zornice, prvog i trećeg tjedna na mađarskom, a drugog i četvrtog tjedna na hrvatskom jeziku.

Poklon knjige knjižnici škole Miroslava Krleže

Kako nas je obavijestila Renata Božanović, Roditeljska zajednica Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i učeničkog doma Miroslava Krleže na čelu s predsjednicom Klárom Dibusz podržava sve školske aktivnosti učenika, edukativne izlete, maturance, a također i nabavu knjiga za nagrade na kraju školske godine i natjecanjima u kazivanju stihova. Tako se već nekoliko godina znatna sredstva ulažu u kupovinu knjiga za školsku knjižnicu, uglavnom naslova obavezne školske lektire za hrvatski jezik i književnost. Upravo je Renata Božanović zadužena za kupovinu knjiga. Tako je ove godine tri puta bila

u Osijeku i tamošnjim knjižarama gdje je kupila znatan broj naslova kako za potrebe osnovnoškolaca tako i srednoškolaca, u dogovoru s nastavnicom i školskom knjižničarkom Gabrijelom Kohut Várhelyi i nastavnicom Janjom Žifković. Knjige namijenjene gimnazijalcima svečano su uručene doravateljici škole Riti Magyar 24. studenoga, dok su knjige za potrebe osnovnoškolaca kupljene i uručene prije šest mjeseci. Za kupovinu knjiga utrošeno je 2020. godine 10 000 kuna, 5 000 kuna za osnovnoškolsku i 5 000 kuna za srednoškolsku lektiru, a kupljene su i igračke u vrijednosti od 27 000 ft. Kuplje-

no je više od deset primjeraka po naslovu. Tako primjerice knjige Miro Gavran: Profesorica iz snova, Sanja Polak: Drugi dnevnik Pauline P., Ivana Adlešić Pervan: Stepenice do neba, Jasminka Tihi – Stepanić: Moja neprijateljica Ana, Ivana Adlešić Pervan: Učim letjeti, a nemam krila, Jasminka Tihi – Stepanić: Bacit ću ti kompjutor kroz prozor, Ivan Kušan: Zagonetni dječak, Nikola Pulić: Ključić oko vrata, Ivana Brlić Mažuranić: Čudnovate zgone šegrta Hlapića, Branka Primorac: Maturanac, Miro Gavran: Kako je tata osvojio mamu...

Branka Pavić Blažetin

„Manjine kao mostovi među zajednicama“

Turistička zajednica Osječko-baranjske županije provodi projekt „Manjine kao mostovi među zajednicama“. Partneri na projektu su Hrvatska samouprava Pečuh, Demokratska zajednica Mađara Hrvatske i Kulturna četvrt Zsolnay.

Cilj projekta je jačanje komunikacije i razmjena informacija, kao i društvene i institucionalne veze kulturnih, turističkih i društvenih sudionika u prekograničnom području kroz uspostavu kulturne i medijske mreže podržane od strane manjinskih organizacija u prekograničnom hrvatsko-mađarskom području. Planirane projektne aktivnosti imaju za cilj stvoriti prekograničnu mrežu medijskog, kulturnog, turističkog, poslovnog i civilnog sektora kroz organizaciju okruglih stolova, kulturno-turističkih manifestacija, promotivnih kampanja te info centara.

Projekt je počeo 1. rujna i traje 16 mjeseci, dok je vrijednost projekta 200.000 eura.

Hrvati u Mađarskoj i Mađari u Hrvatskoj mogu biti zadovoljni položajem svoje manjine, jer zakonodavni okviri su dobri, ali su nedostatak sredstava i komunikacije glavna kočnica za projekte. Stoga glavni partneri na projektu Hrvatska samouprava Pečuh i Demokratska zajednica Mađara Hrvatske žele biti posrednici prekograničnog informiranja, poglavito u području turizma. Tako bi, na primjer, više Hrvata moglo saznati za Veliki božićni koncert i Kobasijadu u Pečuhu, a Mađari za Vinski maraton u Zmajevcu.

Izvor: glas – slavonije. hr / BPB

Na otvorenju projekta bio je i predsjednik Hrvatske samouprave Pečuha dr. sc. Stjepan Blažetin

Hrvatski kalendar 2021.

(Croatica, Budimpešta 2020., 200 str.)

U nakladi Neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost Croatia tiskan je Hrvatski kalendar 2021. Na 200 stranica u boji godišnjak Hrvata u Mađarskoj donosi velik broj zanimljivih napisa, oslikavajući riječju i fotografijom godinu koja je polako iza nas. Naslovnica je u znaku 30. obljetnice samostalnog tjednika Hrvata u Mađarskoj, Hrvatskoga glasnika, čiji je prvi broj izašao 2. svibnja 1991. godine. Kalendar je uredila Branka Pavić Blažetin, uz pomoć uređivačkog odbora u sastavu Stipan Balatinac, Bernadeta Blažetin, Kristina Goher, Timea Horvat i Bea Letenyei Kovács. Fotografiju na naslovnici potpisuje Timea Horvat, a izradu naslovnice Anna Kondor, koja je načinila i računalni slog, dok je lekturu načinio Da-

na, 1200 forinti. Ako ga još niste kupili možete to učiniti narudžbom kod Neprofitnog poduzeća Croatia na mail adresi croatica@croatica.hu ili putem telefona 06 1 269 1974 ili kupiti u poduzeću na adresi: 1093 Budapest, Lónyai utca 18/B.

Uz bogati kalendarski dio popraćen crtežima učenika koji su sudjelovali na Croatiajinom likovnom natječaju 2019. godine pod nazivom „Svijet bajki/Igre naših predaka“ na devedesetak stranica slikom i riječju „2020. godina u slikama“ sažeta je protekla godina sa svim svojim izazovima, uspjesima i nedaćama.

U svom uvodniku naslova „Zabilježiti...“, urednica Hrvatskog kalendara 2021. Branka Pavić Blažetin želeći čitatelju sretan Božić, blagoslovljenu i sretnu „plodovima

Njome, knjigom, kazujemo kako smo svoji na svome. Hrvati, na stoljetnim ognjištima, bili i ostali svoji na svome. U tome nam je pomogla obitelj, materinski jezik, vjera, ali ne u posljednjem redu knjiga koju su pisali naši preci i koju pišemo i mi danas. Jer pisana riječ, knjiga, nacionalno je dobro, naša hrvatska prepoznatljivost. Ona jača hrvatski identitet, budi ga u zaspalima, učvršćuje znanje i ponos na materinski jezik. Bez knjige ostak će tek neki spomenik čudnog oblika u našem kraju, i nitko neće znati da smo bili tu. Promijenit će se krajobraz, arhitektura, a ostatke ostataka nošnje predaka nosit će ljudi čudnoga imena koji ne znaju čitati knjigu na hrvatskom jeziku.

nijel Blažetin. Autori brojnih fotografija su Agica Antal, Stipan Balatinac, Dora Bella, Bernadeta Blažetin, Branka Pavić Blažetin, Anja Džeko, Kristina Goher, Živko Gorjanac, Timea Horvat, Bea Letenyei Kovács, Klara Kovač, Laszlo Lenkey, Péter Milkovits, Marko Mogyorósi, Eva Molnar Muić, Franci Nemet, Franjo Pajrić, Anica Popović Biczák, Peter Temmel, Emma Szolga Cserdi, Roland Šmatović, Hajnalka Tóth-Gosztom, Vesna Velin, Smilja Zegnal, a korištene su i fotografije HINA-e, MTI-ja, Pismohrane Hrvatskoga glasnika, Facebooka te slike iz obiteljskih arhiva Hrvata u Mađarskoj

Ovih dana možete ga listati u svojim domovima, a njegova cijena je simbolič-

hrvatskog duha" bogatu 2021. godinu piše: „I kalendari bilježe. Direktno i indirektno. Bilježeći i ne bilježeći. Tako i Hrvatski kalendar. Tako i Hrvatski kalendar 2021. u nakladi Neprofitnog poduzeća „Croatica“. Prije deset godina napisala sam, „Kalendar nas pak prate na našem putu i bilježe što je i za nas vrijedno.“ I kako kaže pjesnik, „knjigom rod svoj zovem“, tako i mi svojim kalendarima zovemo svoj rod, knjigom, za koju želimo da poleti, da nam kazuje, bodri nas, budi iz sna i jača hrvatsku svijest, koja se uspjela očuvati kroz duga, duga stoljeća u nimalo laganim okolnostima i okruženjima.

Trenutak za pjesmu

Harvatske tuge

Tuge, moje tuge!

Da su moje tuge,
kak su tuge druge!

Ali moje tuge
jesu jako teške:
kad bi samo male
na kamen spadale,
kamen bi razbile
na makovo sime.

(Narodna, gradišćanskohrvatska)

Upozorava na isto i sadržaj Hrvatskog kalendara 2021. Shvaćamo li kako Hrvatima u Mađarskoj u borbi s asimilacijom, kojoj podliježu stoljetne vrijednosti, mogu pomoći knjiga i pismenost na hrvatskom jeziku, zabilježeni tragovi njihovog bivanja? Neka nam stihovi pjesme Zemlja u jeziku hrvatskog pjesnika Petra Gudelja budu poputina u nastupajućoj kalendarskoj godini.

*Imam zemlju u jeziku. Jezik u zemlji.
Zemlju nad jamama, jezik pun jama.
Imam Mosor i Velebit od lubanja.
Imam mjedeni Mjesec. Imam medeno Sunce.
Iz lubanje, iz jezika izdađe.
U lubanju, u jezik, zađe.
Po Mosoru čuvam koze. Po Velebitu vukove.
U lubanje sadim smokve. Po jeziku sijem pšenicu.
U očnim dupljama držim pčele.
Jako je moje vino. Sladak je moj kruh.
Gust je med i bistar vosak iz mojih ulišta.
Nebo mi je u ponorima, a u nebesima zemlja.
Jednako volim nebo i zemlju.
I sve što gmiže i hoda, leti i pliva.
Lisicama i lasicama
kujem krv.
Kopcima ostrim kljun.
Vukovi kod mene školuju glas.
Čovječja ribica u mom oku uči da pliva.
Imam zemlju u jeziku. Imam jezik u zemlji.
Ne mogu iskopati zemlju iz jezika.
Ne mogu iščupati jezik iz zemlje.*

„Kalendarij Hrvatskog kalendara 2021.“ su sastavile Eva Filaković i Eva Molnar Muić. Branka Pavić Blažetin donosi napise „Hrvatske obljetnice u 2021. godini; Trideset godina Hrvatskoga glasnika“ i „Marijo, o mili glas!“. Matilda Bölcs obradovala nas je pjesmom „Svit se ubraća kot ringšpil“, dr. sc. Jakša Ferko piše o „Obljetnicama

mađarskog i hrvatskog naroda“, dr. sc. Šandor Horvat donosi napis naslova „Od raspolovljenja farov do šmugljanja“, Katarina Gubinski Takač pjesmu „Razmišljanje pred ekranom“. Kristina Goher donosi napise naslova „Kulturna udruga Marica iz Salante dobitnica odlikovanja Pro Cultura Minoritatum Hungariae“ i „Odličje za narodnosti Milici Klaić Tarađiji“. Bernadeta Blažetin napis naslova „Sors bona, nihil aliud – Samo sreća i ništa više“, a Vjekoslav Blazetin pjesmu „Sanitarna kontrola“. Maja Matijević donosi zanimljiv napis naslova „Portal JEZIK.Hrvatski“, a Tomislav Šovagović napis „Doba koronatrese“, a Kristina Kinkela Valčić napis „Grad bez Granica“. Njihovim stihovima obilježavaju se obljetnice hrvatskih pjesnika u Mađarskoj

u 2021. godini. Kalendar donosi pjesme Marija Vargaj: Kada te netko voli, Roza Vidaković: Potres, Branko Filaković: Mojoj majci, a tu su i stihovi Stipana Blažetina, te pjesme Matija Kovačić: Izadi na Dunav, Josip Gujaš Džuretin: Na plamtećoj cesti i Mišo Jelić: Do groba Hrvati.

Doc. dr. sc. Mario Bara za Hrvatski kalendar napisao je izvrstan napis naslova „Izazovi bunjevačkog pitanja danas“, Martin Kubatov donosi napis „Životni put Eve Zorić i rad u garskoj kulturnoj skupini“, a dr. sc. Živko Gorjanac napis pod naslovom „Bajska bunjevačka čitaonica slavi 110. godišnjicu svoga postojanja“. Timea Horvat donosi zanimljiv intervju naslova „Oči u oči sa zlatomašnikom Štefanom Dumovićem“, Marija Šajnović napis „Kolektivna svijest i svjetonazor“. Tu su i stihovi u prozi Ive Andrića „Kad Te nisam vidio nad sobom, mislio sam da Te nema“. Bernadeta Blažetin predstavlja knjigu, „Serdahelska lajca“, Branka Pavić Blažetin knjigu Ivica Đuroka: „Antun Vidaković – utemeljitelj kazališta“, a prof. dr. sc. Vinko Brešić knjigu Silvestra Balića „Bibliografija hrvatskih časopisa u Mađarskoj (1989. – 2009.)“. Pored „Ode Slobodi“ Ivana Gundulića Božica Brkan predstavlja knjigu „Salanta – Nijemet, stoljeća vjere i jezika“, a Stipan Balatinac Hrvatski kalendar 2020. Objavljene su i dvije zanimljive priče, prva iz sakupljenih radova Balinta Vujkova koju mu je ispričao Kačmarac Miško Zelić (Seljani gojili pauke), a druga je pak pripovijest Milutina Mayera: Podravski „Vrag“.

U tijeku pregovori o sudbini senandrijske Doma narodnih umjetnosti

U Senandriji, u Ulici Ferenc Rákóczi nalazi se srednjovjekovna zgrada prve gradske katoličke škole (Schola Trivialis), današnjeg Doma narodnih umjetnosti (Népművészetek Háza). O njenoj sudbini vode se pregovori između Mjesne samouprave Senandrije i Hrvatske samouprave, koja bi je mogla uzeti u vlasništvo ili dobiti na trajno korištenje. Riječ je o objektu površine 200 četvornih metara, vrijednom 150 milijuna forinti. Zdanje, koje je u jako oronulom stanju i već godinama stoji neiskorišteno i prazno, nalazi se pod lokalnom zaštitom.

Zgrada prve senandrijske katoličke škole, tzv. Schole Trivialis nalazi se u staroj gradskoj jezgri. U njoj se nastava do kraja 18. stoljeća odvijala na ilirskom jeziku. Prema istraživanjima lokalne povjesničarke dr. Katalin Katona (A szentendrei római katolikus egyház és plébánia története 1002-1992. Hunga-Coord Kiadó,

Zgrada Schole Trivialis

1996) prvu osnovnu školu u gradu osnovala je obitelj Zichy 1723. godine. Autorica se poziva na zapisnik biskupske vizitacije s početka 18. stoljeća, koji svjedoči da je na ovom mjestu otvorena pučka škola s učiteljskim osobljem, ispočetka sa samo pet učenika. U to vrijeme ovdje se nalazio i župni dvor, svećenik je bio ujedno i učitelj, a katoličkih vjernika bilo je oko 300, većinom dalmatinskih Hrvata.

Međutim, zgrada je ubrzo postala premalena za takvu dvostruku namjenu pa je nadograđena 1764. godine. Nakon što je 1779. dovršen novi župni dvor imala je isključivo školsku funkciju. Vizitacijski zapisnik izvješćuje nas kako je tada školu pohađalo dvanaest dječaka i trinaest djevojčica, koji su uz latinski učili i ilirski jezik. Župa je upošljavala posebnog učitelja koji je učenike učio i pisati i čitati. Nakon uvođenja nastave gramatike, retorike i logike škola se u suvremenim dokumentima počinje spominjati kao Schola Trivialis. Prema matriculi (župnoj matici rođenih) tijekom i nakon turske okupacije o vjernicima su se brinuli i podučavali ih bosanski franjevački redovnici. Pretpostavlja se da je 1714. godine u gradu podučavao i krstio franjevac fra Augustin Benković (Augustinus Benkovich). Podučavanje hrvatskodalmatinskog jezika potvrđuju i zapisi senandrijske rimokatoličke župe. Naime, u životopisima gradskih svećenika posebno se navodi: „Vješt je u mađarskom, njemačkom, talijanskom, dalmatinskom i slovačkom jeziku.“ „Govori četiri jezika, dalmatinski, njemački i mađarski izvršno, a slovački osrednje.“ ili „Govori mađarski i dalmatinski“ itd. Istodobno, prezimena puno govore o podrijetlu

duhovnih pastira (Murcsics, Polakovics, Markovics, Makay itd.). Zgrada je za nastavu korištena do 1805. godine. Pretpostavlja se da se zbog prenatrpanosti 26. kolovoza 1800. godine dogodila nesreća, kada je izgorio školski krov. Premda je krovšte ubrzo obnovljeno, ipak je donesena odluka o gradnji nove škole. Prema tlocrtu iz 1805. godine škola je imala dvije učionice, a spominje se kao Altes Schulhaus (Stara škola). Nema podataka o datumu prestanka nastave na ilirskom jeziku. Poznato je da je vremenom u gradu nastala utjecana njemačka katolička zajednica. Kasnije se zbog državnih propisa nastava odvija na njemačkom, a od kraja 1800-ih na mađarskom jeziku, iako do početka 20. stoljeća stanovništvo uglavnom govori „senandrijski jezik“, to jest mješavinu dalmatinskog, slovačkog i srpskog. Godine

Dio unutrašnjosti

1805. sagrađena je u to vrijeme jedina katolička crkva sv. Ivana Krstitelja, a pored nje i nova osnovna škola (danas Muzej Czóbel) u kojoj su smješteni učitelji i stvoreni bolji uvjeti za nastavu. Do 1960. godine bila je zvonareva kuća, kasnije ju od crkve otkupljuje Muzej Ferenczy. Objekt bi mogao funkcionirati kao „Dalmatinska kuća“ - zbog idealnog položaja u gradu predstavlja izvršno mjesto za okupljanje. Naravno, postavlja se niz pitanja: kako pribaviti sredstva za obnovu, tko će plaćati komunalne troškove itd. Hrvatska samouprava Senandrije pri rješavanju odnosa oko Doma narodnih umjetnosti računa i na pomoć Hrvatske državne samouprave.

Hrvatska samouprava Senandrije na čelu s predsjednikom Đurom Benkovićem upravo radi na prijavi projekata kulturnih manifestacija za 2021. godinu prema Fondu „Gábor Bethlen“. Među ostalim radi se o obilježavanju tradicionalnog Ivandana i blagdana sv. Jeronima, postavljanju spomen-ploče opernom pjevaču svjetskog glasa Franji Staziću (Ferenc Xavér Stéger; Senandrija, 2. prosinca 1824. – Senandrija, 1. ožujka 1911.), hodočašću u Veneciju i objavljivanju lista Magareće brdo (Szamárhegy).

Kristina Goher

Online – dički i omladinski umjetnički festival

Naši dobitnici: Folklorna grupa „Milovani“ i braća Kumanović

Zbog pandemije zaoštrene mjere postavile su prepreku pred protulični amaterski dički i omladinski umjetnički festival u sambotelskom Kulturnom centru AGORA, a drugi val pandemije je prisilio organizatore da samo online se priredjuje spravišće mladih izvodjačev u različni kategorija. Pri online-naticanju 48 produkcijov je žiri ocijenio, a sudjelovalo je kih 85 dice. Video-snimke su dospile pred žiri s povidanjem pjesam i povidajkov, ali pozivu su se odazvali folklorashi, jačkari i tancoši modernoga plesa, kot i igrokazači, mali kabaretisti. Člani žirija su bili poznati glumci, voditelji narodnih grup, plesni pedagogi itd. Narodili su se lipi rezultati, a što nalize naših dobitnikov, mi moremo biti gizdavi na Folklornu grupu „Milovani“ sambotelske Hrvatske čuvarnice i škole

Mate Meršić Miloradić. Tancoši 4. razreda, kako je rekla i ravnateljica škole Edita Horvat-Pauković, od 1. razreda imaju u školskom rasporedu tajedno jednoč ples, koji se uračuna u tjelovježbanje. Pomoću ovoga predmeta upoznaju svaku regiju, kade nek živu Hrvati u Ugarskoj i po godišnjem planu svako ljeto su obogaćeni s novimi koreografijami. Po riči peljačice grupe i učiteljice Dijane Nagy, jako su zadovoljni s brončanom nagradom žirija, jer su na naticanju predstavili „Bunjevačko momačko kolo“, što je i najomiljeniji tanac mališanov. Ime grupe „Milovani“ došlo je od imenodavca škole Miloradića, a i zbog toga jer po odličnoj izvedbi „junaki“ su svaki put milovani. Iz skoro pedeset produkcijov veljek po prvi put dostati brončanu nagradu lipi je rezultat, zato je i bilo preskrajno veselje za online-proglašenjem rezultatov.

4. razred sambotelske Hrvatske škole, tj. Folklorna grupa „Milovani“

Foto: DIJANA NAGY

Talentirani židanski trio: Krištof, Kata i Kinga Kumanović

Jur lani u televiziji, a i u prethodni ljeti na različni hrvatski naticanji smo vidili židanske Kumanoviće i prepoznali njevu kvalitetu u jačenju hrvatskih pjesam. Na ovom festivalu tri talentirani Židanci su nastupali u različni kategorija, tako je još i večkrat izrečeno ime Kumanović med najboljimi izvodjači. U povidanju pjesam i povidajkov med školari gornjih razredov je srebrnu kvalifikaciju dobila Kata Kumanović (na protuliće još školarica OŠ Józsefa Berseka, danas gimnazijalka prve klase kiseške Gimnazije Nikole Jurišića). U istoj kategoriji je sestra Kinga, učenica 5. razreda OŠ Józsefa Berseka zavridila brončanu nagradu. U kategoriji narodnih jačak za školare gornjega razreda duo s gradišćanskimi jačkami Kinge i Krištofa Kumanovića (školar 7. razreda OŠ Józsefa Berseka) dobio je zlatnu plaketu. Pripravila je je na

naticanje Žužana Horvat. Iako su sestre Kumanović i članice društva Židanske zvijezdice, uz to rado poadjaju probe i Tančene grupe BE-JÓ u Kisegu. U kategoriji modernoga tanca Kinga i Kata Kumanović istancali su brončanu nagradu. U pjevanju suvremene pjesme sridnoškolcev, Kata Kumanović i Rebeka Zsótér su nagradjene s brončanom plaketom. Iz svih predstavov je skupaspravljen film, koji će se moći najti i pogledati na internetskoj stranici Kulturnoga centra AGORA, a svi nagradjeni će moći kasnije prikzeti dare i priznanja. Zvana toga, kako nam je rekla Orši Kumanović, mati od talentirane trojke, 3. oktobra, u subotu, Kinga, Kata i Krištof nastupali su s hrvatskimi jačkami i na naticanju narodne mužike Lajos Vass u Sümegu, otkud su rezultat 21. novembra primili. Naime, u polufinalu su braća zavridila sa sigurnim nastupom, prekrasnom narodnom nošnjom i veselom produkcijom istaknutu zlatnu kvalifikaciju žirija, s upozorenjem da je čekaju i na finale. Našim talentiranim dobitnikom gratuliramo i još čuda uspjehov željimo!

Tiho

Vrijedni lukoviški Hrvati

Peteročlana Hrvatska samouprava Lukovišća svoje zamisli nastoji ostvarivati iz godišnje državne operativne potpore i godišnje potpore za obavljanje javnih zadaća (za koje su dobili 80 bodova, što prevedeno u forinte iznosi 1 887 680 forinti u 2020. godini), iz natječaja, te rezervi koje imaju. Tako su u godini koja je iza nas gospodarili s približno tri milijuna forinti. Lukovišće danas ima šestotinjak stanovnika, od toga dvjestotinjak Hrvata. Radi se mahom o osobama starije dobi, mladih hrvatskih obitelji jako je malo. U ovo doba pandemije omogućena je dodatna skrb, nabava lijekova i namirnica za sve koji su zatražili pomoć. Liječnik dr. Tamás Danyi dolazi utorkom i petkom, a pacijente obilazi i u njihovim domovima

Predsjednica Hrvatske samouprave Lukovišća Ruža Bunjevac rekla nam je kako je ovo vrijeme koronavirusa zaustavilo sva javna okupljanja, ali se Samouprava trudi održavati svakodnevni kontakt kako sa svojim mještanima tako i s hrvatskim organizacijama i samoupravama u regiji. Potpomažu brojne aktivnosti u naselju iz svoga proračuna.

Hrvate u Lukovišću nije zbudila pandemija ni u proljeće, a s njenim popuštanjem i ljetnim mjesecima našli su načine zajedničkog okupljanja. Održana je klupska večer i edukativni sadržaji na hrvatskom jeziku, pekla se slanina na otvorenom, družili su se na biciklističkoj turi...

Na žalost, ovaj drugi val pandemije koronavirusa je puno opasniji, a ni zimski mjeseci ne pogoduju događanjima na otvorenome. Ništa zato, ako ovih adventskih dana navratite u Lukovišće, iznenadit će Vas prelijepi božićni ugođaj na javnom prostoru. Četiri božićna drvca u parkovima, prekrasna božićna javna rasvjeta, te Betlehem u dvorištu mjesne samouprave koji je dala načiniti Hrvatska samouprava Lukovišća u vrijednosti od skoro pola milijuna forinti. Ista je hrvatskim domaćinstvima s oko sedamdeset kuća i nešto više od sto osoba darivala pakete sa zaštitnim maskama i dezinfekcijskim sredstvima, a

FOTO: BISERKA BRANTNER

Sveti Nikola je posjetio i Lukovišće

planiraju pokloniti i božićni paket. Paketi se predaju osobno od kuće do kuće, što omogućuje razgovor s mještanima. Inače, u Lukovišću ima tristotinjak kuća, a Hrvati danas čine oko 40% stanovnika. Peteročlano zastupničko tijelo je u dnevnom kontaktu, pišu se natječaji, prave se planovi za 2021. godinu, iniciraju novi i nastavljaju započeti poslovi. Pomažu se novčano kako vrtići tako i mjesna škola u kojoj svi učenici, njih sedamdesetak, uče hrvatski jezik i književnost kao narodnosni jezik u satnici 5 + 1 sat narodopisa. Tako će se pomagati i ovogodišnji prosinački programi, a pomagat će se i prosinačko natje-

FOTO: RUŽA BUNJEVAC

Božićne jaslvice je selu poklonila Hrvatska samouprava Lukovišća

canje u školi iz hrvatskoga jezika i književnosti. Škola od ove školske godine ima novu ravnateljicu s kojom ostvaruju plodnu suradnju. *Branka Pavić Blažetin*

Adventsko ozračje u Lukovišću

FOTO: ESTER BOBBAS

Mala stranica

Na blagdan svete Lucije sije se božićna pšenica

Iz cjeline božićnih običaja, izuzev Božića kao središnjeg vjerskog i tradicijskog blagdana, najbrojnija predbožićna događanja vezana su uz blagdan sv. Lucije koji se slavi 13. prosinca. Sveta Lucija od Sirakuze je kršćanska mučenica koja je zbog svoje vjere podnijela mučeništvo 303. godine. Progonitelji kršćana mačem su joj odrubili glavu nakon dužeg mučenja. Kroz svu kršćansku povijest štuje se među kršćanima kao mnogostruka zaštitnica – slijepih (tjelesno i duhovno), ratara, lađara, staklara, krojača, tkalaca, pisara, vratarara i kovača. Prema predaji sv. Luciji su izvađene oči i stavljene na tanjur, pa se ona smatra zaštitnicom očiju i vida. Na svetu Luciju sije se pšenica koja će zazeleniti do Božića i tako prizvati plodnost i obilje u nadolazećoj godini. Što pšenica iznikne gušća i sočnija, smatra se da će godina biti rodnija i bogatija. Običaj je da se 12 dana nakon blagdana sv. Lucije prati i zapisuju vremenske prilike, sve do Božića. Pučka predaja kaže da će sljedeće godine vrijeme u pojedinim mjesecima biti onakvo kakvo je na pojedine dane između sv. Lucije i Božića.

Vrijeme je za izradu božićnih ukrasa

U vremenu smo Došašća i polako se pripremamo za Božić. Uređenje doma u božićnom stilu jedno je od važnijih priprema za nadolazeće blagdane. Kićenje božićnog drvca je najpoznatija i najpopularnija tradicija povezana s proslavom Božića kojoj se vesele svi ukućani, a posebno djeca. U iščekivanju Božića, uz malo volje, kreativnosti i slobodnog vremena možemo sami izraditi ukrase za bor, vijenac za vrata ili stol, natpise s dobrim željama, blagdanske stolnjake, božićne darove, ukrase za darove i božićne čestitke, kao i jaslice koje se stavljaju ispod bora. Ove jednostavne metode izrade božićnih ukrasa mogu postati dijelom obiteljske tradicije, a dom nam može izgledati originalno i toplo – po vlastitom ukusu.

Učenici Područne osnovne škole u Kačmaru s učiteljicom Anicom Matoš redovito prate zadatke i križaljke Male stranice.

Za pametne i pametnice

POMOZI LUCIJI PRONAĆI PUT DO GOSPODINA

Nedostaje im publika

Nisu ovo najbolja vremena ni za prvi pomurski tamburaški sastav, „Sumartonske lepe dečke“. Nakon pojavljivanja pandemije imali su tek dva-tri nastupa tijekom ljeta, dok su ostali otkazani zbog razumljivih razloga. Bez obzira na to do kraja listopada članovi sastava dvotjedno su održavali probe u sumartonskom Seoskom domu, vježbajući nove pjesme kako bi nakon pandemije obradovali svoje „fanove“, saznajemo od voditelja sastava Danijela Đurica.

Tamburaški sastav „Sumartonski lepi dečki“ osnovan je 2002. godine. Nakon izmjena članova u posljednje tri godine stalni sastav čine Grga Hodoš (umjetnički voditelj), Danijel Đuric (voditelj sastava), David Hason (vokal), Ladislav Rodek (drugi vokal), Milan Đuric, Marcell Tanai i Stjepan Turul. Među tamburašima su i oni koji su počeli svirati s osam godina, i to u nekadašnjoj sumartonskoj osnovnoj školi pod rukom učitelja glazbe Zsolta Trojkóa. Dečki su rasli i postajali sve bolji, tako je sazrela ideja o osnivanju sastava. Isprva su uglavnom svirali narodne skladbe i pratili pjevački zbor, plesnu skupinu, kasnije su prešli na popularnu hrvatsku glazbu, a danas već sviraju na svadbama, balovima i raznim proslavama. Njihova glazba stekla je toliku popularnost u regiji da su mladi i u drugim mjestima dobili volju za učenjem sviranja tamburice. Danas već i u Velikoj Kaniži postoji tamburaški sastav pod imenom „Stoboš“, a sviranje tamburice uči se u serdahelskoj i keresturskoj osnovnoj školi pa će možda neki učenici nastaviti svirati u tim sastavima. Doba pandemije nije lako niti jednom sastavu, jer svirač bez publike, kako je na posljednjoj probi rekao voditelj Danijel Đuric, ne može doživjeti ispunjenje:

„Nažalost, zbog pandemije od Hrvatskog pomorskog bala, koji je održan u veljači ove godine, nismo imali veće nastupe: preko ljeta smo još jednom nastupili u Serdahelu, tu i tamo bilo je nekoliko manjih nastupa. Preko ljeta, nakon što je omogućeno putovanje otišli smo u Novi Vinodolski, ali ni tamo nije bilo previše turista pa prilikom uličnog sviranja nismo mogli uživati u brojnijoj publici. Kad nas publika nagradi pljeskom to je za nas golema motivacija, ili kad vidimo da na našu glazbu mnogi plešu i prate nas pjesmom.“

Inače, „Sumartonski lepi dečki“ redovito nastupaju na „Smotri Međimurske popevke“ (koja ove godine nije održana), a imali su nastupe i u Sportskoj areni u Budimpešti te Ljubljani i Zagrebu. Na obje strane Mure poznati su kao izvrsni svirači balova. Više puta su svirali na dočecima Nove godine i zabavama na otvorenom u Hrvatskoj. Što se tiče ove godine, ne nadaju se previše da će to moći ponoviti. Među današnjim članovima sastava su i odrasli muškarci: dvojica su oženjeni i planiraju obitelj. Osim jednog člana, koji je još student, svi imaju stalno radno mjesto u različitim gradovima Mađarske, Đuru, Budimpešti, Pečuhu i Velikoj Kaniži, ali se ipak nastoje okupiti barem dvotjedno ili mjesečno, jer im bez tamburaške glazbe život nije potpun. Već jedva čekaju da se sve vrati u normalu i opet počnu druženja s publikom, koja im predstavljaju najbolju motivaciju za nastavak sviranja. *beta*

Sumartonski lepi dečki početkom jeseni na probi. Sadašnji sastav (slijeva): Milan Đuric, Marcell Tanai, Stjepan Turul, Ladislav Rodek, Danijel Đuric, David Hason i Grga Hodoš.

Na natjecanju „Velik si“ (Nagy Vagy)

Mađarska televizija TV2 prije 11 godina pokrenula je državno natjecanje u spretnosti za osnovne škole pod naslovom „Velik si“ kako bi promovirala važnost zdravog načina života i radost kretanja. Uz djecu natječu se i njihovi roditelji, a voditelj ekipe uvijek je neki poznati sportaš. Tijekom jedanaest godina na natjecanju je sudjelovalo više stotina škola s više tisuća sudionika, među kojima je i Osnovna škola „Nikola Zrinski“ iz Kerestura. U ovogodišnjoj jesenskoj seriji natjecanja „Velik si“ u Budimpešti sudjelovali su natjecatelji i učenici iz Kerestura. S velikim uzbuđenjem su se pripremali za razne zadatke i vještine: trenirali su na dvorištu osnovne škole i u sportskoj dvorani s učiteljicom tjelesnog odgoja. Zbog pandemije natjecanje je bilo nešto skromnije, s manje navijača, ali je predstavljalo velik doživljaj za učenike keresturske škole. Keresturski učenici odmjerali su svoje vještine s učenicima 11 osnovnoškolskih ustanova. U keresturskoj ekipi bilo je 12 natjecatelja: Maja Vargovics, Dominik Horváth, Anna Virovecz, Jázmin Szollár, Katalin Kápics, Dániel Virovecz, Dominik Béli, Zsombor Virovecz i odrasli, Kitti Somogyi i Csaba Virovecz. Voditeljica keresturske ekipe bila je poznata ekstonistica Dorka Szabó. Članovi ekipe borili su se kako dolikuje jednoj školi koja nosi ime Nikole Zrinskog - nije im nedostajalo hrabrosti, odanosti i ustrajnosti. *Beta*

„Veliki“ keresturski natjecatelji

Sveti Nikola u pečuškom Hrvatskom vrtiću

Što reći svetom Nikoli? Zahvaliti mu se što je prevalio tako dugi put i došao već 4. prosinca u pečuški Hrvatski vrtić posjetiti djecu u skupinama Bubamare, Tulipani, Visibabe i Leptiri. Oni su ga nestrpljivo čekali. Crtali su već danima za njega, vježbali pjesmice i recitacije, ukrašavali svoju sobu. Jedna skupina je čak i u karanteni vježbala, ali je do 4. prosinca i ona došla u vrtić i čekala svetog Nikolu. Jako mu je bila teška torba, imao je par pomagača ali ipak je najveći dio puta torbu nosio sam. Na žalost, sobovi su nenadano

Sveti Nikola s „Visibabama“, i njihovim tetama Nörom, Pericom i Brigi

Sveti Nikola s „Leptirima“ i njihovim tetama Zlatom, Janjom i Bertom

Sveti Nikola s „Tulipanima“ i njihovim tetama Ankom, Katom i Judit

Sveti Nikola s „Bubamarama“ i njihovim tetama Žuži, Ildi i Vandom

uzeli odmor, tako da je na put morao pješke, rekao mi je češkajući svoju dugu bijelu bradu. Ostao je dugo u vrtiću, iako ima puno posla jer dok je sve poslušao, kušao kolače i popio topli čaj, primio darove trebalo je vremena. A i zaplesao je. Nisam ni znala da sveti Nikola tako dobro pleše. Pokazao je kako bez problema pleše hrvatske plesove, a znao je skoro i sve pjesmice pa je i zapjevao s djecom. Puno smo se fotografirali, a dio fotografija smo sada i objavili. Dok je odlazio, namignuo mi je i upitao: „Jesi li očistila svoje čizmice?“ Radosno sam rekla DA.

Branka Pavić Blažetin

AUGUST ŠENOVA
 H-7624 Pécs, Esze Tamás utca 3.
 Tel./fax: +36/ 72/ 211-736 E-mail: senoa@senoa.hu

HRVATSKI KLUB
 HONVATI KLUB

PECSI ADVENT

Hrvatski Klub August Šenoa,
 Hrvatski ordinarijat Pečuške biskupije
 i Hrvatska samouprava Baranjske županije
 imaju čast pozvati Vas na

HRVATSKU ADVENTSKU SVETU MIŠU
 11. prosinca, 2020. u Pečuškoj katedrali
 u 17:00 sati

Misu će prikazati
 velečasni Augustin Darnai
 voditelj Hrvatske referature Pečuške biskupije
 i
 velečasni Gabriel Barić

Sudjeluje: Ženski pjevački zbor August Šenoa
 Kantor: László Cseh

BUDIMPEŠTA

Dana 11. studenog u Mađarskom parlamentu održana je sjednica Odbora za narodnosti. Na dnevnom je redu među ostalim bilo i izvješće zamjenice pravobranitelja za narodnosti dr. Erzsébet Sándor Szalayné. Raspravljalo se o starom njemačkom groblju u Zsámbéku, čuvanju nacionalnih vrijednosti, pripremama za sljedeći popis stanovništva 2021. godine te utjecaju pandemije na funkcioniranje i rad narodnosnih samouprava.

Istog dana u poslijepodnevnom satima sastao se i Pododbor za financije, vanjsku politiku i lokalnu upravu. Nakon izvješća načelnika odjela Državnog zavoda za statistiku Marcella Kovácsa održan je sastanak s novim predsjednikom Nacionalnog izbornog povjerenstva Attilom Nagyom koji je govorio o aktualnim izmjenama Izbornog zakona.

SERDAHEL

Kako doznajemo od ravnatelja Zsolta Trojkóa, Školski okrug Velika Kaniža u svojstvu vlasnika Osnovne škole „Katarina Zrinski“ uspješno je prijavio projekt obnove zgrade serdahelske škole u okviru Programa „Magyar Falu“ (Mađarsko selo). Potpora od 22 658 358 Ft omogućit će obnovu sportske dvorane, svlačionica, krovnog žlijeba i prozora na istočnoj strani.

MLINARCI

Naselje Mlinarci iduće godine obilježava 700. obljetnicu prvog pismenog spomena u povijesnim dokumentima. Vezano uz ovu obljetnicu načelnik János Kósa na društvenim mrežama naselja objavio je poziv za sakupljački rad. Mještani, nekadašnji žitelji i svi koji su na bilo koji način bili povezani sa selom pozivaju se da izvijeste čelništvo naselja ukoliko čuvaju stare dokumente, fotografije, zapise, novinske članke i druge dokumente, odnosno materijalne spomenike, stare pjesme, recepte ili običaje koji su važni za povijest hrvatskog stanovništva. Sakupljački rad trebao bi obuhvatiti razdoblje obitelji Inkey, izvore od sredine 19. stoljeća, vrijeme Prvog i Drugog svjetskog rata, revoluciju 1956., povijest vojarne i mlinova na Muri, rad skele i tvornice opeke, povijest mjesne škole i dječjeg vrtića, kulturni i sportski život Mlinaraca i druge teme. Načelnik poziva sve koji mogu pomoći da se jave na e-mail adresu samouprave: onkormanyzat@molnari.hu.

KERESTUR

Udruga „Kulturno društvo Kerestur“ zahvaljujući projektu koji je prihvaćen u sklopu Programa „Magyar Falu“ (Mađarsko selo) moći će obnoviti nedavno kupljenu staru zgradu u kojoj će se urediti Hrvatska zavičajna kuća. Kako doznajemo od predsjednice udruge Erzsébet Deák Kovács Udruga je za to dobila potporu od 6 milijuna forint. Za sredstva istog programa natjecala se i Udruga „Zrinski kadeti“ koja je dobila 5 milijuna forinti za nabavu osobnog vozila kako bi članovi povijesne postrojbe lakše putovali na razne priredbe, izvijestila nas je predsjednica udruge Anica Kovač.

2020.12.18 - 16:00H
 KUME PAJTA
 KÓPHÁZA - KOLJNOF
 GLAVNA ULICA 68.

LJETO SVETOG JERONIMA
 SZENT JEROMOS ÉVE
 2020

IZLOŽBA - KIÁLLÍTÁS

@lajkuscopyright